Ч. 80. (Для народу 14). Чернівці, пятниця дня 16. цьвітня 1909 р. Річник XXV.

Передплата на „Буковину“
платна в Чернівцях:
в **Австро-Угорщині**: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в **Росиї**: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в **иньших державах**: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.
Поодиноке число 10 сотиків.
Оголошеня коштують по 10 сотиків від одношпальтової стрічки або її місця дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленях значний опуст.

БУКОВИНА

Орґан українськоі поступовоі партиі на Буковині,
виходить що дня крім неділь і сьвят.

Редакция, адміністрация і експедиция „Буковини“
в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.
Адрес для телеґрамів: „Буковина“, Чернівці.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і сьвят.
Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленях відповідний рабат. **Рекламациї** неопечатані вільні від порта. **Рукописи** звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем почтовоі належитости.
Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.
Належитостий за анонси марками почтовими не принимає ся.

Ювилей „Рускоі Бесіди“.

В Томину неділю 18. с. м. відбудуть ся ювилейні збори загальні тов. „Руска Бесіда“. Головний виділ поробив всякі можливі заходи, щоб ювилей випав як найкрасше. Воно таки так і годить ся, бо се найстарше наше просьвітне товариство на Буковині, яке вже від сорок літ розносить „сьвітло правди і науки“ в найдальші закутини рускої Буковини. „Руска Бесіда“ причинила ся не мало до піднесеня нашого селяньства з духової темноти, сю роботу робить вона й тепер і буде єі далі робити з чимраз то більшою запопадливостию.

Часи, в яких повстала „Руска Бесіда“, були дуже тяжкі для буковиньскоі Руси. Перед 40 роками було все у волоских руках, наші люди навіть не признавали ся до Русинів, бо їх туманили румунізатори, що наші люди також Волохи, бо й вони волоскоі віри. Перед 40 роками і правительство було не таке, як тепер, воно на Русинів ані трохи не зважало. І наші таки люди покидали свою мову і перекидали ся то у Волохів то в Німців.

Повстала „Руска Бесіда“ в Чернівцях і почала свою просьвітну роботу між нашим народом. З початку робота йшла пиняво, поволи, бо робітників було мало, а й народ відносив ся до своїх просьвітителів не то, що байдуже а й ворожо. Однак се не збивало „Руску Бесіду“ з означеноі дороги, вона працювала далі, вербувала чимраз більші верстви, закладала філії, яким дарувала по можности книжки до бібліотек. Згодом пізнала і інтеліґенция і народ вагу такого товариства, стали горнути ся до „Рускоі Бесіди“ і тепер стан сего просьвітного товариства представляє ся досить корисно. Головно в останнім році зросло число членів „Рускоі Бесіди“, яка має верх 100 читалень, до 586. Такого числа не було доси ще в ніякім рускім товаристві на Буковині. Повіти Черновецкий (126) і Заставнецкий (122) дали найбільше членів „Рускій Бесіді“, а над сподіване мале число маємо з чисто рускоі Кіцманьщини (34), яку випередили навіть мішані повіти Серетский і Сторожинецкий. — Після стану членів було: 216 селян, 166 учителів, 51 урядників, 16 сьвящеників а 41 иньшого занятя. З товариств є членами „Рускоі Бесіди“: 73 читалень, 11 кас, 10 Січий а 3 иньші товариства. Число селян (215) тай учительства (166) далеко невідрадне. Ба навіть не всі читальні „Рускоі Бесіди“ не то Січи і Каси не є членами „Бесіди“. Загалом число 586 членів хоч доси й не бувале, то ще дуже а дуже мізерне на 300 тисяч руских душ в 40 літні роковини нашого просьвітного товариства. Кождий Русин повинен належати до сего товариства, кождий повинен приєднувати нових членів. Головний виділ рішив навіть давати нагороди за придбане нових членів. Учений повинен спирати „Руску Бесіду“ задля єі високоі цілі, то є народноі осьвіти, а наш меньший брат повинен належати до товариства задля осьвіти, яку вона єму подає. Не тілько наші читальні, що вже після статутів мусять належати до „Рускоі Бесіди“, але й „Січи“ ба й Каси повинні настоювати на то, аби кождий з їх членів приступив і до „Рускоі Бесіди“, бо тілько просьвічені люди будуть і в читальнях і в Січах і в касах добрими членами. На Буковині є тепер около 60 тисяч руских родин. Чи не могла би на кожду родину належати бодай одна людина до „Рускоі Бесіди“? Але не йдім так високо. Коби хоть десята часть, значить 6 тисяч членів, мало товариство, тоді могло би воно дуже гарно розвивати ся на славу і користь рускому народови на Буковині.

В сю неділю будуть ювилейні збори „Рускоі Бесіди“. Підчас зборів можна також вписувати ся до товариства. Річна вкладка для читалень і иньших товариств та й для інтеліґенциі виносить 4 К а для селян і міщан лише 2 корони, за що кождий член діставати ме що місяця почтою книжочки „Бесіди“. Близше про сі збори довідають ся читачі з четвертоі сторони нашоі часописи, де поміщені запросини на ювилейні загальні збори.

Ми з нашого боку витаємо „Руску Бесіду“, сю розсадницю нашого национального житя на Буковині щирим бажанем як найкрасшого єі розвою в пятій десятці єі істнованя!

Іван Синюк.

Поворот Канадника.

Ще сірі тіни ночи вкривали село Турківці, як гостинцем ступав високий, здоровий, троха на перед нахилений чоловік. Коротке міске вбране, чоботи на ногах, ґудзовата палюга, скіряна торба через плечи а особливо кудлата чорна борода й обгоріле лице казали догадувати ся, що се сьвітовий вандрівник.

„Ще з чверть години, тай побачу село“ забурмотів до себе, утер піт з чола і глипнув на годинник — „трета!.. Три годині вже йду, а думав, що за дві буду... вже не служать ноги, як бувало... ну, і зелізо з часом витирає ся, а чоловік не зелізо. Та вже зможу тепер відпочити, не потрібно — Богу дякувати — більше гарувати, грошенят доволі, лиш здоровля у Бога просити.

Так сам до себе балакаючи ступав подорожний далі, перескочив праворучну фосу і прямуючи ще пустим полем, вийшов на малий горбик. Перед ним розлягло ся у видолині, окружене з всіх боків горбиками, як на долоні велике село. Глибока тишина спочивала над цілою околицею, перебивана часом піянем когутів. Нічний сумерк почав з висше положених околиць щезати. Заблисли хрести на церкві, заблисла бляшана крівля на школі, заяснїли ся подекуди нові крівлі на людских домах, почали де-не-де зі стріх курити ся дими, а в лісі, що тягнув ся поза селом, засвистали коси.

Подорожний упав на коліна, перехрестив ся і почав цілувати землю.

„Боже добрий, дякую Ти на колінах, що позволив мені поцілувати мою дорого землицю. Дороге моє село, любе моє село! Ах, як нераз бажав я тебе побачити, як не раз плакав за тобою!“

Вандрівникови потекли лицем сльози, сльози радости, сів на межу, опер голову на руки і глядів пильно на село.

„Но-но-но! Де я гадав, що буду ще колись бачити моє село, мою хату, мою жінку і дитину. Сего великодня десять років тому, як я виїхав до Канади, перейшов цілу Америку, нагарував ся, набідив ся, нажурив ся... три рази мало що смерти не пожив, найгірше тогди у Бразілії як перед напасниками утікаючи скочив з моста у ріку... гу, ще ми лячно... але Бог виратував.“

„Де-ж моя хата?... Ох там у садку... здає ся, що жінка продала, так як мали бесіду. Вікна паньскі, комин, ґончена, мабуть жид купив. Не знати, чи купила то поле за селом під лісом, там широко, я післав їй пятнацять соток. Купила, купила... виджу там якесь ґаздівство... зараз піду, побачу... Чи она ще жиє, чи мій хлопчик жиє? Вчера говорили наші люди на торзі — я їх пізнав, а они мене ні — що якась там Марія Сандишина продала того тижня телицю. Здає ся, що то она, бо иншої Марії Сандишиної в нашім селі нема.“

„Що-ж тепер робити? Йти в село випитувати ся?... Ні, не піду! Переконаю ся на свої очи, як она ґаздує, як ся справує.. людем нема що вірити, они лихі, ненависні, люблять лиш незгоду робити, то їм втіха. А тепер, поки добре розвиднїє ся, чим скорше полем у хащу. Звідти, з горбика, що лежить против єі дому, буду приглядати ся, що она діє.“

Нім сонце зійшло, був Канадник вже в хащі. Нікого не здибав, ніхто єго не бачив. Ідучи попри хату своєі жінки, пізнав по кошниці, по кармниці і по псови, що то на певно там єго жінка сидить.

В хаті було ще тихо, ще спали. Аж за час скрипнули двері, вийшов якийсь чоловік і попрямував полем тою дорогою, що провадить до міста.

В грудех Канадника стало нагле порожно й холодно, мов би студений вітер повіяв, а в очах почорніло.

„Ну, не злий початок — засьміяв ся глумливо — радість для мене файна! Варт було десять років на поворот тішити ся і тисячі миль їхати, щоби се побачити!“

Він заскреготав зубами.

„Гм, а може то она якогось кревного, може брата взяла до себе... тут, за селом, для баби не дуже приємно — успокоював сам себе — та-ж она не така, позакілько єі знаю, тай обіцяла десять років на мене ждати — а десять років ще нема — а як до тогди не верну ся, може робити, що хоче... нічо, буду ждати, побачу.“

З єго хати почав курити ся дим, а єго жінка — хоть не міг єі обличе задля віддаленя добре пізнати і хоть здавалась єму грубшою круглійшою він єі пізнав по рухах, по ході, по голосі — вийшла з якоюсь дівчиною, мабуть наймичкою, на подвіре і порала ся коло хати. Потім прийшла якась баба з кужівкою, а жінка пішла з торбиною в село і вернула аж перед вечером домів. Майже враз з нею вернув з міста і той чоловік.

„Здає ся, геть розлайдачила ся. Певно пішла до коршми або до якоїсь куми пити. Гроші є, продала телицю... мого хлопчика не видко... або вмер, або нагнала від хати, прецінь на завадї, бо є хабаль. Ах Боже, коби вже раз звечеріло, бо сиджу тут як на грани!“

Революция в Туреччині.

І знову звернені очи всїх на Балкан, де уми розгоріли ся і грозять навіть кровопролитєм, коли би султан не вчинив задосить їх бажаням. Молодотурки, які попередного року піднесли клич до боротьби за права поневоленого люду і викликали в Туреччині революцию, що скінчила ся в користь народу, спричинили переворот в державнім устрою. В їх руки попали ся всї уряди, навіть сам султан почув ся зависимим від них і був присилуваний дати Туреччині конституцию. Зібрав ся і турецкий парлямент, в якого склад увійшли й инші партиї як лїберальна і могамеданьска унїя і певне число християн. Однак цїла сила була у руках молодотурецкого комітету, який опираючи ся на війско і інтелїґенцию, давив всякі прояви невдоволеня серед своїх противників. Офіцири, будучи прихильниками молодотурецкого правлїня, відносили ся ворожо до пануючої династиї і навіть забороняли жовнїрям молити ся за султана.

Та найновійші розрухи в Туреччині сьвідчать, що панованю молодотурецкого комітету дни почислені, бо єго вороги взяли ся за той сам спосіб боротьби, що й Молодотурки попередного року. Они кинули ся з аґітациєю між вояків і роздвоївши їх, викликали велику бучу в столицї Туреччини, наслїдком чого всї мінїстри уступили із своїх становищ. Війско покипуло касарнї і облягло султаньский двір та парлямент, решта скитає ся по містї, справляючи тут кроваві сцени. Убили мінїстра справедливости, ранили мінїстра маринарки, а мінїстра війни спіймали. Офіцирів, які не хотять прилучити ся до їх руху, або ворожо виступають проти них, вбивають по улицях, на яких лютує боротьба серед вояків, що подїлили ся на два табори. Як доносять найновійші вісти, упало жертвою вже більше як 100 душ. Взагалї у війску нема жадної карности. За проводирів цїлого революцийного руху уходять прихильники могамеданьскої унїї, яка де далї все більше випирає Молодотурків із їх становищ. Задля сего, що цїла акция виходить із сторони клерикальної, могамеданьскої партиї, тамошні християни дуже затревожені, що справа може обернути ся також вістрєм до них. Тому звертають ся они до своїх амбасадорів о поміч проти евентуальних нападів зі сторони могамеданьских клерикалів. Доси християни не потерпіли ще жадної шкоди.

Коли однак секретар султана прочитав перед будинком парляменту султаньске відручне письмо, в якім каже ся, що принимає ся до відома димісию всїх мінїстрів, що робить ся приготованя до удержаня супокою і добробуту краю і жовнїри-повстанцї не потерплять жадної кари за свою участь у ворохобнї, настав супокій, тим більше, що іменоване Едгема-паші мінїстром війни викликало задоволенє у військових кругах. Однак новоіменований великий везир не подобає ся воякам, чому они відносять ся до него неприхильно і жадають другого. Ситуация для Туреччини поважна, бо до керми приходять мужі, що ворожо стоять до конституциї, яка мабуть не довго удержить ся в Туреччинї, а наступить у державі давний лад. Европейскі полїтичні круги догадують ся, що Росия також причинила ся в дечім до сих буч в Царгородї, хотячи повалити в Туреччинї конституцию і тим не допустити, щоби турецка держава прилучила ся до тридержавного союза. Росия не то в себе, але й у сусїдів не терпить конституциї, яка єї нїколи не була по нутрі.

Страшні гадки шуляли єго головою, такі страшні, аж єму зимно ставало, щось ним трясло, хоть день був теплий весняний.

Скоро лиш стемнїло ся, зближив ся Канадник легким кроком осторожно до своєї хати а потім на череві, приліз аж до паркана. Відтак перелїз осторожно наслухаючи паркан і сховав ся на час в затїнку стодоли, а як вже нїхто з хати не виходив і стало тихо, обійшов стодолу і зближив ся до затильного вікна. Ще часок наслухував, потім підійшов до затильного віконця, вилїз на приспу і глянув до хати, в котрій ще сьвітло горіло.

І що побачив, аж кров єму застигла. Єго жінка сидїла плече в плече з молодим чоловіком під самим затильним вікном, плечами до него. Він обіймив єї поза шию і обоє сьміялись з трилїтної дитини, що по хатї бігала пустуючи. Наймичка сидїла коло припічка тай їла.

Канадникови в очех почорнїло, в голові зашуміло. Одною рукою їмив ся за футрину вікна, щоби не впасти а другою витяг з кишенї револьвер; не тямив що робить.

„Гадино, гадино сороката, я сьвітами блукаю, гроший заробляючи, а ти з хабалем обіймаєш ся, бенькартом тїшиш ся! Пожди, не менї...“ заскриготав зубами і механично справив револьвер до вікна.

В тій хвилї дав ся чути в хатї плач. Дитина з великої пустоти поховзла ся, упала і розбила носик до цебра. Жінка й чоловік схопились ізза стола і побігли до дитини. Аж тепер міг Канадник заглянути жінцї в лице. Він поглянув і здрігнув.

„Та се не моя жінка!“ скрикнув утїшно і з великого зворушеня повалив ся на приспу.

*

Як потім завели єго до хати і він тут до себе прийшов, довідав ся, що єго жінка сей дім продала і купила в селї цїле господарство від свого брата, що вибрав ся до Канади, і тут ґаздує з своїм сином, парубком та з одною тїткою та вижидає терпеливо свого чоловіка...

Біла, 9. цьвітня 1909.

ДОПИСЬ.

Із Чорногузів.

В недїлю 24. січня с. р. відбули ся в Чорногузах при участи поверх 30 членів загальні збори читальнї „Р. Б.“

В імени видїлу промовив перший містоголова надуч. О. Лучиньский, витаючи щиро прибувшого на збори делєгата і теперішнього голову Вижницкої філїї „Рускої Бесїди“, директора ґімн. п. А. Клима.

Потім виголосив довшу промову п. дир. Клим, представивши присутним так членам як і гостям вагу і значінє просьвіти взагалї а читальнї в особенности. Давно дуже давно-говорив ш. бесїдник провадили борби люди з людьми й цїлї народи з народами з оружієм в руцї. Хто мав більшу силу, лїпше оружіє, той побіджував. Та з часом, як люди стали більше просьвічені, то й спосіб борби між людьми став більше штучний, так що в теперішних часах розум, просьвіта взяли верх над звичайною збрує і ми бачимо, як просьвічені народи жиють в гаразді і добробутї і як они часто й без оружія панують над темними народами, використовуючи їх працю для себе, ба ми бачимо також, що й в кождім народї одиницям більше просьвіченим живе ся лїпше як непросьвіченим. Наш нарід мало просьвічений, тому й кождий над нами панує, всїм чужинцям живе ся на нашій земли дуже добре, за то наш нарід бідує. Щоби виратуватись з біди, щоби прийти до сили, до гаразду, треба й нам поступати так, як се робили і тепер ще роблять другі богаті народи, як роблять Нїмцї, Чехи, Французи і иньші. Ті народи прийшли до богатства і сили передовсїм завдяки своїй просьвітї. Тому то мусимо й ми найперше просьвітитись, бо лиш просьвіта покаже нам дорогу до гаразду. Просьвіта зробить нас також чуйними на всї ворожі заміри наших ворогів. Та на жаль у нас так водить ся, що в великій мірі ми таки самі спричинили свою біду своєю темнотою. Замість щоби пізнати свої дотеперішні хиби, взяти ся чим скорше до просьвіти а дальше і до працї та злуки власних сил в ріжні товариства, спілки і т. п., нарікаємо на всїх і вся та ждемо, чи не прийде який новий месия, котрий виратував би нас з біди. І колиб ми лиш нарікали, то вічно бідували-б, вічно були-б чужими наймитами. Та на щастє є вже і в нашім народї доста людий, котрі зрозуміли, що вічним нарікaнєм на всїх і на вся не осягнемо богато, що нїхто нам не поможе, як ми собі самі не поможемо. Ті люди побачили, що подібно як другі народи вибились на верх і тепер живуть в гаразді лиш завдяки просьвітї, так і наш нарід треба передовсїм просьвітити а просьвіта вкаже вже єму дорогу до щастя і добробуту. І тому то закладає ся вже для дїтий школи а для молодїжи і старших Читальнї і „Сїчи“, де нарід має просьвічуватись, спільно радити над своєю долею-недолею та над способами, як би то улекшити і уприємнити собі житє.

Бесїдник завізвав проте присутних, щоби горнулись до читальнї, приходили як найчастїйше на сходини, користали з книжочок і ґазет, бо в той спосіб зближуть ту хвилю, коли і наш нарід стане паном на своїй несвоїй земли а в нїм запанує щастє і гаразд.

Ту більше як півгодинну промову п. дир. Клима, виголошену дуже приступно а переплїтану численними примірами з щоденного житя, вислухали всї присутні з великим зацїкавленєм.

Тепер здав писар читальнї учит. В. Галицкий слїдуючий звіт з дїяльности Видїлу за минувший рік: Членів, що вплатили вкладки за минувший рік мала читальня 38. Вкладки членьскі виносили для членів основателїв одноразово 10 К., для членів звичайних річно 60 с. Членів основателїв числила читальня 14. Засїдань видїлу було всього два; окрім того більше нарад, на котрих раджено так над справами читальнї як і над иньшими важними справами, прим. над основанєм „Каси“. Майже що недїлї і сьвята відбувались сходини, на котрих читано часописи. Читальня предплачувала отсї часописи: „Руску Раду“, „Свободу“, „Землю і волю“, „Борбу“, „Письмо з Просьвіти“, діставала: „Гром. Голос“, „Народну Справу“, „Хлїбороба“ і „Народне Богатство“ а від учителїв деколи „Буковину“ „Дїло“. Читальня була також членом „Рускої Бесїди і „Просьвіти“. Бібліотека числить около 160 книжочок, з котрих сего року, тому що бібліотека ще неупорядкована, анї не має відповідної шафи, користало лиш дуже мало членів. (Се не добре! Ред.)

В протягу минувшого року основано в нашім селї заходом учителїв а при спів'участи читальників „Касу райф.“ і нове тов. „Шкільну Поміч“ а основанє і впровадженє в житє сих двох товариств забрало львину часть сходин читальняних. Рівнож пороблено заходи около основаня „Жіночого Кружка“, і вже в короткім часї відбудуть ся перші загальні збори сего нового товариства.

Так при основаню „Каси“ як і тов. „Шкільна Поміч“ мали на увазї видїлові читальнї, котрі рівночасно були і основателями тих нових товариств се, щоби так вже істнуючі товариства а то читальня, „Сїч“ і Спілкова крамниця, як і оба нові були з собою в як найбільшій згодї, щоби дїяльність одного товариства доповнювала дїяльність другого, щоби всї они були в руках людий сьвідомих, чесних та певних, були ведені в дусї народнім-українськім, поступовім. В тій цїли вже при самім основаню „Каси“ переведено ухвалу, що кождий член „Каси“ мусить бути рівночасно і членом всїх прочих 4-ох істнуючих вже товариств, як і тих, що ще пізнїйше заснують ся. Також мусить кождий член „Каси“ посилати свої дїти — коли їх має — до школи, має купувати в своїй спілковій крамници, має як найчастїйше приходити на сходини читальнї тай загалом іти в справах народних згідно з читальниками проти спільних ворогів. (Славно! Ред.)

Переведенє в житє сеї ухвали мало побіч так сказатиб ідейного підкладу також за задачу поставити на ноги і материяльно всї товариства, придбати їм як найбільше готівки і то в можливо найкоротшім часї, щоби можна було вже небавом приступити до будови Народного Дому в селї, деби містились всї товариства, бо брак власної хати спиняє дуже дальший розвій всїх товариств. (Правда! Ред.)

Хоть серед яких тяжких обставин приходилось видїловим переводити в житє сї ухвали, то таки завдяки желїзній витревалости переводилось і дальше переводить ся їх, на жаль часто навіть против волї тих, що і самі повинніб помагати до їх виконаня.

Та надїятись треба, на що вже й є познаки, що небавом нарід пізнасть, що се все робить ся для него і хотяй як тяжко приходить ся не одному з членів платити вкладки, то правдоподібно вже вскорі він побачить, що складаний ним гріш не пішов марно а стане за нього в селї величавий „Народний Дім“, котрий стане розсадником просьвіти, і рухливійшого товариского житя так для членів як і для тих незрячих братів, що ще й тепер ворогують і бокують від Читальнї.

В дїяльности Читальнї годить ся піднести також, що від двох місяцїв завязав ся при Читальнї під управою госп. Мих. Лисанюка хор, зложений з членів Читальнї і нашої „Сїчи“. Скоро хор виучить ся дещо, хоче Видїл урядити вечерницї Шевченківскі.

Коли ішла борба о нашу ґімназию в Вижници, скликано старанєм читальнї віче під голем небом, на котрім жадали основаня чисто українськоі ґімназиї, а також запротестували против отвореня коршем в недїлї і сьвята.

До невиконаних ухваль загальних зборів належить; *а*) доповненє і упорядкованє бібліотеки та купно для неї нової шафи, *б*) упорядкованє справ шпіхлєря.

Що сї справи не полагоджено, винні сему сї обставини, що вся робота так в Читальни як і у прочих товариствах стоїть на плечах кількох одиниць, підчас коли загал членів не то, що відносить ся досить рівнодушно до всїх справ народних, але ще й декотрі одиницї кидають колоди роботящим членам, не прикладаючи з своєї сторони хотьби й найменьшої роботи. Словом за богато у нас критиків, за богато людий, що хотїлиб розказувати а мало, дуже мало дїйсних робітників. А стара се пісня, що легко те критикувати других, як самому працювати.

Звіт касовий представляєть так: Готівка з 1907-го року 1 К. 62 сот. Всего приходу з кінцем 1908-го року було 227 К. 2 сот. Розходу мала Читальня на предплату часописий і вкладки членьскі до „Рускої Бесїди“ і „Просьвіти“ 30 К 22 сот., проте готівки з кінцем 1908-го року було 196 К. і 80 сот. і се є властивий маєток Читальнї. Всї гроші читальняні подібно як і гроші других істнуючих у нас товариств зложені є на книжочцї щадничій місцевої „Каси“.

Окрім сеї готівки Читальня має ще в своїм шпіхлїри поверх 60 корців кукурузів, котрі розжичені між людьми, однак тому, що давнїйші видїли

вже від кільканацять літ не жадали від довжників звороту кукурудзів, уважають деякі з читальників сю справу за пропащу. Обовязком нового виділу буде занятись і сею справою та присилувати несумлінних довжників хотьби і судовою дорогою до звороту, зглядно сплати кукурудзів.

По сім на всенене госп. Івана Кордяка принято до відомости так звіт з діяльности Виділу як і звіт касовий а опісля приступлено до вибору нового виділу.

Перед вибором промовив до зібраних в друге п. дир. Клим. В довшій промові пояснив важність вибору доброго виділу. Який виділ, таке товариство. Тому треба вибирати до виділу лиш людий сьвідомих, роботящих, чесних, щоби они уміли і схотіли добре попровадити товариство.

При виборі не повинні люди дивитись на се що се „пан“ а се „богач“ а се „поважний“ і т. п. і лиш длятого єго вибирати, бо виділ вибирати-б не для „гонорів“ а для роботи. Взиває проте присутних, щоби й тепер при виборі нового виділу руководились лиш гарним розвоєм читальні.

Потім зарядив п. предсідатель 10-мінутову перерву, почім на внесенє госп. Андрія Кордяка вибрано слідуючий виділ: надуч. О. Лучиньский голова — одноголосно, госп. Марко Кравчук заступник — більшостию голосів, учит. В. Галицкий писар — одноголосно, госп. Николай Ґрабовский касиєр — одноголосно, і госп. Василь Кравчук бібліотекар більш. гол. На заступників вибрано: госп. Івана Кордяка і госп. Івана Нестирюка.

При вільних внесенях ухвалено: 1) На внесенє госп. Федора Ґрібовича завізвано виділ, щоби заняв ся припровадженєм до порядку шпіхліря, та щоби постарав ся, аби читальня прийшла як найскорше в посіданє ґрунту під будову власної хати; 2) Справу часописий і бібліотеки по короткій дискусиї порішено передати до полагодженя виділови; 3) Тому, що Читальня на разі ще не має своєї власної хати, відступив на сходини Читальні зовсім безплатно свою хату на цілий рік госп. Іван Огродюк, за що збори висказали єму свою подяку. (Слава єму! Ред.)

Тому, що вже ніхто більше голосу не забирав, закінчились збори короткою промовою п. дир. Клима з зазивом до праці, та зложенєм подяки головою читальні п. дир. Климови, а зібрані відсьпівали народні пісні „Ще не вмерла Україна“... і „Не пора“, та пізним вечером, з надією на красшу будучність розійшлись домів.

Ялиця.

НОВИНКИ.

Чернівці, 15. цьвітня 1909.

Календар. Пятниця 16. (3.) Микити, Ельпідефона, рим. Лямберта. Схід сонця 5 год. 8 мін., захід 6 год. 53 мін. — Субота 17. (4.) Ґеорґія, Плятона, рим. Рудольфа Е. Схід сонця 5 год. 6 мін., захід 6 год. 54 мін.

Поборюванє заразливих хороб. Краєве правительство видало для поборюваня заразливих хороб ось який припис: З помешкань і обійсть, в яких панує заразлива хороба (віспа, плямистий тиф, азиятска холєра, дифтерия, шкарлятина, кір, кишковий тиф і т. д.) не можна ні вивозити ні переносити живностий ані ніяких иньших річий, які потрібні для домашного ужитку.

Поповнив злочин за 10 корон. В страстний четвер лучилось в Сторонци-Путилові ось що: Управитель податкового уряду Шуст почув, що на єго подвірю в ночи хтось ходить. Тоді він вийшов на двір з палицею і запитав ся людину, яку побачив у себе на подвірю, чого она хоче На те відповів єму незнакомий, що хотів би в него заночувати. Шуст хотів попровадити волоцюгу до громадского уряду, але сей як потягне єго кілька разів костуром по голові так, що Шуст упав безпритомний на землю. На крик Шуста і єго родини збігли ся сусіди і призвано жандармерию, яка знайшла злочинця в слуги податкового уряду Томачевского під постелею і показало ся, що се був коминярский челядник Іван Кулач. Томашевский провадив вже від одного року процес з Шустем і хотів на нім якимсь чином пімстити ся. Тому то дав він Кулачеви 10 корон, щоби сей побив Шуста. Тілесне ушкодженє, яке потерпів Шуст показалось при лікарских оглядинах не дуже поважним. Податкового слугу Томашевского і єго жену, Кулача і ще якогось Іваньского та Карайку відставлено до слідчої вязниці.

Процес проти Мирослава Січиньского. На сей четвер (15. с. м.) призначено розправу проти Мирослава Січиньского. Про вислід розправи не маємо ще ніяких звісток.

З Лашківки пишуть нам: Мабуть на цілій Буковині нема такого другого дива як у нас. Іменно печатка парохіяльного уряду законсервувала ще доси на собі волоску мову, хоть Лашківка се чисто руска громада, де Волоха і на лік не знайшов би, а часи, коли все було волоске, вже давно минули. Хиба лише ще отся печатка нагадує їх нам. Час вже дати сю старинність до волоского музею, а постарати руску печатку. — *X.*

Цар і сьвященик. Цар Николай I. в своїх подорожах по краю любив посіщати церкви. Місцеві православні сьвященики витаючи єго перед воротами, любили виголошувати довгі, високопарні промови, яких цар звичайно й не слухав, роздумуючи про иньше. Одного разу завважав цар, що промова була дуже коротка. Се зацікавило єго так, що просив аби єї повторити. Сьвященик повторив: „Увійди, найяснійший володітелю землї в сокровище Небесного Володітеля“ — і на тім скінчив. Виходячи з церкви цар похвалив бесіду, а забавлений такою короткою мовою, жертвував на церков 100 рублів. Сьвященик подякував і став так, як би хотів ще дещо сказати. — Чого бажаєте — сказав цар. — Найяснійший пане! — сказав сьвященик — будьте ласкаві повторити!... Цар засьміяв ся з дотепу сьвященика і дав на церков других сто рублів.

Як їздить король зелїзничий? Ніякий монарх европейский не може собі позволити на такий збиток і такі вигоди, з якими їздить американьский корол зелїзничий Геррімен (Harriman). Коли тому богачеви навкучить ся сидіти при своїм бюрі при улици Бродней в Ню-Йорку, то він бере свою жінку і доньку до свого окремого поїзду та їде з ними трохи на прохід по зелїзницях. Коли відтак де приїде, то поїзд заводять на т. зв. мертву лінію, а Геррімен виходить тоді зі своєю родиною і може через якийсь час любувати ся видом чужих сторін, котрі в єго поспішній їзді можуть що хвиля зміняти ся. Єго поїзд складає ся з пять ваґонів. Ваґон, призначений лиш для єго особи, містить в собі спальню, комнату до сніданя і сальон зі скляними стінами, з котрого видко на всї сторони, а до пальні припирає ще малий кабінет з ванною до купаня. Другий ваґон містить в собі цілий ряд комнат до спаня. Половина третого служить за кухню, а друга половина за комнату столову. Четвертий ваґон є призначений до цілий канцелярийних, а наконець в пятім знаходять ся приміщеня для служби і пакунків. Скоро поїзд де на якій стациї стане, причіпають зараз телеґрафічні проводи канцелярийного ваґона до телеґрафічних проводів на стациї, щоби „король“ міг висилати свої прикази на всї сторони Зєдинених Держав. Персонал службовий, який супроводжає сего „високого“ достойника, складає ся з трох секретарів, двох стеноґрафів, одного лікаря, одного адвоката, двох телеграфістів, пятьох кухарів, одного двірского і цілого штабу челяди.

Земельна посілість в Европі. В Анґлії находить ся нині земельна посілість в руках ледви 75.000 посідачів. Половина краю творить 2.149 великих просторів з 15.806 властителями. Лише 19 проц. землї находить ся в посіданю дрібних сільских господарів. В Австриї платить ґрунтовий податок 5,250.000 людий; в 1904 р. аж 39 проц. землї находило ся в посіданю 10.000 великих посідачів. На Угорщині займає велика посілість 31·2 проц. землї, середна посілість 14·2 проц., мала посілість 48·4 про., а непридатної до управи землї є 6 2 проц. У Франциї із загального числа 5,700.000 земельних посідачів, 17.600 великих посідачів мало 16 прац. землї, а 1,756.000 середних посідачів 58 проц. землї. Решта землї т. є. 26 проц. находила ся в посіданю дрібних господарів. В Німеччині є 5,560.000 земельних підприємств, а з того 13.811 латифундий і 12.000 великих господарств. Селяни займають там 30 кільометрів управної землї. Звиш 76 проц. господарств доходило до 5 гектарів.

Утеча короля „лихварів“. У Відни богато шуму наробила утеча грошевого аґента Райхера, котрий перед 10 днями виїхав ніби то на Рівєру для поратованя здоровля, а тимчасом утік, мабуть до Америки, лишивши по собі обманьств на яких вісім міліонів корон. Знаний був під назвою „короля лихварів“, жив по князївски і мав грошеві зносини з кругами найвисшої аристократиї. Перед кількома роками зесконтував векслї на півтора міліона підписані архикн. Стефанією і кн. Людвикою Кобурскою. Адвокат кн. Людвики так був пересьвідчений про вірність підписів, що приняв запоруку. Пізнійше виявило ся, що підписи були фальшовані. Справа прийшла до маршалківского уряду; архикн. Стефанія заперечила мов би підписувала векслї, розпочало ся слідство і тоді вийшло назвище ґр. Маташіча, котрого военний суд засудив на вязницю. Однак з огляду, що часть суми була ужита на потреби кн. Людвики, то її чоловік кн. Филип Кобурский заплатив ті векслї. Звідти імя Райхера стало ще більше знане. Тепер, коли Райхер утік, поліция збирає імена пошкодованих. Однак не богато їх зібрала, бо клїнтами Райхера були переважно лихварі, які боять ся руки справедливости. Райхер лишив фальшивих векслїв з підписами аристократів на яких 4 міліонів кор. Утікаючи забрав великі гроші спадкоємців свого брата. Між пошкодованями находить ся якась каса ощадности з квотою 390.000 корон і якийсь угорский банк з квотою 800.000 корон.

Із штуки і літератури.

Репертуар львівского руско-народного театру в Чернівцях. В пятницю, дня 16. цьвітня с. р. (по знижених цінах): „Жидівка вихрестка“, народна драма зі сьпівами в 5 діях Тогобочного. — В суботу, дня 17. цьвітня с. р.: „Барон циганів“, оперета в 3 діях Оскара Штравса. Гостинний виступ Ф. Лопатиньскої. — В неділю, дня 18. цьвітня с. р.: „Батькова казка“ („Гріх покаяння“), народна драма в 5 діях Карпенка Карого. — Ціни місць (враз з податком від карт і податком на фонд емерит. артистів): Льожа (4 особи) 15 К, місце за орхестрою 3 К 80 с., крісло паркетове (ряд 1.— 9. 2 К 80 с., крісло паркетове (ряд 10.—12.) 2 К, фотель на бальконї (ряд 1.—2.) 1 К 90 с., крісло бальконове (ряд 3.—5) 1 К 10 с., крісло для студентів 70 с. — Карти продає денна театральна каса від 9—1 в полудне і від 3—7 веч., вечірна від 7-ої год. — Початок точно о годині пів до 8-ої вечером.

Телеґрами „Буковини“.

Чернівці, 15. цьвітня 1909.

Відень, 15. цьвітня. (Кб.) Цісар санкционував законопроєкт, ухвалений буковиньским соймом, в справі охорони птиць, що пожиточні управі рілї.

По полудни відбула ся в міністерстві заграничних справ спільна міністерска конференция під проводом міністра заграничних справ барона Еренталя. Предметом наради був торговельний договір з Румунією.

Софія, 15. цьвітня. (Кб.) Болгарска телеґрафічна аґенция доносить: Події в Царгороді спричинили в болгарскім правительстві заклопотанє, але вісти про мобілїзацию або про якесь аґресивне поступованє Болгариї цілком безосновні.

Сальоніки, 15. цьвітня. (Кб.) Події в Царгороді викликали в тутешних військових кругах дуже велике враженє. Офіцири додають собі найбільшого стараня, щоби уратувати вплив партиї, яка вступає ся за єдностию і поступом. Они повідомили своїх прихильників в Царгороді, що готові піти з військом туди, і очікують кождої хвилї дотичних припоручень.

Царгород, 15. цьвітня. (Кб.) Порта одержала депеші із македоньских вілаєтів і з Бруси, з яких довідує ся, що вісти про тутешні події і про великі втрати занепокоїли дуже населенє. Порта відповіла на сї депеші заспокоюючи і запевняючи, що тут вже все покінчило ся.

Царгород, 15. цьвітня. (Кб.) В палаті послів зібрало ся лиш 30 послів, задля чого відрочено слідуюче засіданє на завтра.

Царгород, 15. цьвітня. (Кб.) Місто майже цілком заспокоєне, також перестали розрухи між військом і демонстрациї, які тревали цілий день. До заспокоєня причинили ся чимало інстальованє нового кабінету і змаганя могамеданьского духовеньства, яке має тепер великий вплив на населенє.

Ню Йорк, 15. цьвітня. (Кб.) Як доносять з Ґаяквілю, правительство відкрило заговір, який був звернений проти президента Альфаро. Арештовано кілька осіб.

Софія, 15. цьвітня. (Кб.) Правительство задумує зажадати від держав признаня независимости Болгариї та евентуально присилувати їх оружем до признаня.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 13. цьвітня 1909 за 50 кґр.

Пшениці	13·——13·25
Жита	10·10—10·30
Ячменю броварного	8·—— 8·25
Вівса	8·50— 8.75
Кукурудзи, пріма	7·60— 8·30
Кукурудзи, нової	7·60— 8·30
Пшеничної соломи	5·50— 5·60
Житної соломи	5·70— 5·90
Спіритусу (10.000 процент. літрів)	48·25—49·25

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів.

Дирекция.

Запросини
на
Ювілейні Загальні Збори
просьвітного товариства
„РУСКА БЕСЇДА“ В ЧЕРНІВЦЯХ,
котрі відбудуть ся

в 40. роковини заснованя товариства
в провідну неділю, дня 18. цьвітня 1909-го року
о 10-ій годині перед полуднем у великій сали „Нар. Дому“ в Чернівцях, улиця Петровича число 2.

Порядок нарад:

1. Вступна промова голови товариства.
2. Справозданя головного виділу.
3. Вибір голови товариства.
4. Вибір головного виділу (10 членів і 5 заступників).
5. Внески головного виділу, зборів філїяльних і членів товариства.

По зборах товарискі сходини

при ласкавій участи сьпівацкого товариства „Буковиньский Боян“, на яких всї Читальнї, Січи і Каси, що вплатили або ще вплатять вкладку 4 К на рік 1909 і вишлють на збори свого відпоручника з легітимацією, дістануть даром книжки для своїх бібліотек, а всї прочі члени будуть тягнути льоси на иньші дарові книжки.

Вп. Члени „Рускої Бесїди“, приходїть численно на сї сьвяточні збори, щоби набрати нової охоти до просьвітної роботи!

Просимо і всїх тих, що хочуть стати членами „Рускої Бесїди“, щоби прийшли на сї збори і вплатили вкладку на рік 1909, що виносить для читалень і иньших товариств тай для інтелїґенциї 4 К а для селян і міщан 2 К на рік, за що кождий член діставати ме що місяця почтою виданя „Бесїди“.

Чернівцї, в цьвітни 1909.

За головний виділ тов. „Руска Бесїда“:

Омелян Попович, голова. *Теофіль Бриндзан,* писар.

Найлїпші
насїня цьвітів і огородовини
висилає склад насїнь
ЯКОВА КОФЛЄРА
в Залїщиках. 65 (2—2)
Шпараґівка (фасоля) около 16.000 штук в однім кільо 1 К., Бураки (Mamuth) кільо 1 К.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францоза
в Тернополи.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.
Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дроґоерій медициналній Стерншуса.
19 (—)

24 11—40 н.
Молочне мило
лелїйне з коником
найлагіднїйше мило для шкіри і проти виприсків соняшних.
Всюди до набутя.

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

Союз руских хлїборобских спілок на Буковинї
„Селяньска Каса“
стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осібний
Віддїл на вадиї і кавциї
і перебирає зложуванє вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посїлости земельної в пупілярних цїнних паперах під дуже догідними условинами. Близші інформациї даємо в нашій канцеляриї в **Чернівцях,** вулиця Петровича число 2.

Склад ц. к. уприв. фабрики **товарів з альпаки** і хіньского срібла В. Бахмана і С-кп у Відни. **Склад капелюхів** І. Генрика Іти у Відни, Йос. Піхлєра і Синів в Ґрацу. **Склад черевиків** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Ант. Чапека у Відни. **Великий склад** капелюхів П. і Ц. Габіґа в Відни, і славної фабрики черевиків Гана і Сина у Новім Йорку

Доставцї для буковиньского звязку урядників
Міхцер & Шехтер, Чернівцї
Ринок (напротив буковиньскої щадницї)
поручають свій **богато асортований склад весняних і лїтних артикулів,** як: **капелюхи** для панів і хлопців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плєса, Антона Піхлєра, І. Гікля Синів, як також італїйскої фабрики капелюхів Ґ. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колїрового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкарпитки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновійших фасонах і красках. — Великий склад **черевиків,** найсолїднїйше викінчених. — Богатий вибір парасолїв і парасольок ріжного рода.
Замовленя з провінциї дешево і сейчас. Неподобаючі ся річи можна відміняти.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.